

TRÀNSITS

24 DE FEBRER
TEATRE CASINET D'HOSTAFRANCS

MAGAL POROKHANE

CELEBRACIÓ DEL SUFISME
MURIDITA

PROGRAMA DE MÀ

COMENTARI

per **Marta Contijoch**

El terme *magal*, del wòlof *mag*, es pot traduir per “celebració” o “commemoració” i designa les festivitats i els pelegrinatges principals de la *tariqa muridiyya*, una de les principals germandats sufís presents al Senegal. Tot i que la presència de l’islam a l’Àfrica occidental es remunta a l’edat mitjana, és durant el segle XIX quan es consolida com la confessió majoritària en territoris com el Senegal, i el sufisme –la via mística de l’islam– n’esdevé la principal branca devocional.

És en el marc d’aquesta onada de conversions massives a l’islam que emergeix la *muridiyya* com una *tariqa* específicament senegalesa. Fundada a finals del segle XIX per Cheikh Ahmadou Bamba Mbacké, avui en dia és una de les germandats principals del país tant en nombre d’adeptes com en rellevància social, política i econòmica. Però la figura de Cheikh Ahmadou Bamba transcendeix el seu paper com a líder religiós i és reivindicat també per ser un dels referents de la resistència no violenta contra la colonització francesa.

En tant que branca del sufisme o *tasawwuf*, el muridisme es caracteritza per una pràctica més concreta i afectiva en què la recitació, sovint musicada, de l’Alcorà i d’altres textos rellevants, com poemes o *khassides* escrits pel fundador de la germandat o per altres figures significatives, constitueixen una de les principals vies d’apropament a déu. A aquestes, s’hi afegeix la recitació del *dhikr*, *zikr* o rememoració de déu, que consisteix en la repetició rítmica dels diversos noms d’*Allah* i d’altres paraules o frases amb l’objectiu d’establir aquesta connexió íntima amb déu i mantenir-ne la seva presència. Tot i que aquesta rememoració és practicada de manera individual per molts grups musulmans, en el cas de les branques sufís, com el muridisme, aquesta pràctica té una dimensió col·lectiva.

Al Senegal, tant el *dhikr* com la recitació de *khassides* i de l’Alcorà són un element central de la pràctica ritual de les *dahires*. Aquestes són organitzacions que agrupen fidels d’una mateixa ciutat o barri i que estructuraven tant la pràctica quotidiana com l’organització i la participació en

altres festivitats o *magals*. Tot i que en alguns casos s'utilitzen instruments, sobre tot percussió i corda, el més destacable és la veu cantada, que domina i marca el ritme de cada sessió. Acostuma a ser un cant coral repetitiu, que afavoreix la introspecció dels i de les deixebles, però amb alguna veu que periòdicament destaca i ajuda a marcar el canvi d'estrofa.

El Magal Porokhane és una de les dues grans festivitats pròpies del calendari ritual del muridisme. La principal és el Gran Magal de Touba, el pelegrinatge anual en honor del fundador de la *tariqa*, Cheikh Ahmadou Bamba, a la ciutat santa de Touba, seu de la germandat i lloc de sepultura del fundador. S'hi commemora l'exili de Cheikh Ahmadou Bamba i reuneix milers de pelegrins, amb l'assistència dels principals líders de la germandat, així com de diverses figures de rellevància política i econòmica del país. El segon pelegrinatge més rellevant és el Magal Porokhane. Aquest té lloc a la ciutat de Porokhane, a la regió senegalesa de Kaolack, en honor de Mame Diarra Bousso, mare del fundador de la *tariqa* i figura d'especial rellevància dins d'aquesta. Destaca pel fet que, sense ser una festivitat exclusivament femenina, les dones de la *tariqa* hi tenen un paper rellevant i protagonista.

En aquest sentit, i desmentint els estereotips que sovint pesen sobre el paper de les dones en l'islam, el paper de les dones en el marc de la *muridiyya* és especialment rellevant, sobre tot tenint en compte que la *tariqa* reconeix el dret de rebre una educació en l'islam a homes i dones per igual. Destaca, d'entrada, la importància de la figura de Mame Diarra Bousso com una de les figures més rellevants de la confraria, i única dona dins el món musulmà africà en nom de la qual se celebra un pelegrinatge de la magnitud del Magal Porokhane. Així mateix, és també remarcable el paper que han tingut bona part de les descendents de Cheikh Ahmadou Bamba en l'estructura de la *tariqa*. Però més enllà d'aquestes grans figures, les dones tenen també un paper fonamental en el funcionament quotidià de bona part de les *dahires*, en la seva majoria mixtes.

Les *dahires* constitueixen un espai de trobada de la comunitat senegalesa en la diàspora, també a Barcelona. La diàspora senegalesa és una de les comunitats migrades des de l'Àfrica occidental més nombrosa de la ciutat. Com altres comunitats dispersades, la senegalesa tracta d'acompanyar i ajudar els seus membres, tot vehiculant relacions i xarxes de suport mutu entre les persones en la diàspora i també amb el lloc d'origen. I en aquest context, *dahires* com la Dahira Jazbul Khoulob –principal *dahira* muridista de Barcelona– i la Dahira Mame Diarra, formada per les dones de la primera, tenen un paper fonamental a l'hora de facilitar la pràctica religiosa més quotidiana, però també la participació en les grans celebracions de la *tariqa*, especialment el Gran Magal de Touba i el Magal Porokhane. Davant la dificultat de viatjar al Senegal per dur a terme el pelegrinatge tal com té lloc en origen, la comunitat senegalesa de Barcelona organitza la seva pròpia celebració, reunint els seus membres per a una jornada de pregària i recitació. Des que hi ha presència senegalesa a Barcelona que s'organitzen ambdós *magals*, encara que inicialment es tractava d'una celebració reservada a la comunitat. En el cas de la Dahira Jazbul Khoulob, des de la seva fundació l'any 2009, ha organitzat cada any tant el Gran Magal de Touba com el Mahal Porokhane. En els darrers anys, *magals* d'aquest tipus han anat creixent i han esdevingut un espai i un moment de visibilització de la cultura i la tradició senegaleses presents a Barcelona.

En col·laboració amb l'Oficina d'Afers Religiosos:

**Ajuntament
de Barcelona**